

Nr 49.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avskrivning av ett till föreningen Faktoribostäder u. p. a. utlämnat lån; given Stockholms slott den 3 februari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Rosén.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 3 februari 1928.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Rosén anför:

Sedan på grund av den i Eskilstuna alltjämt ökade bostadsbristen fråga uppkommit om vidtagande av åtgärder för anskaffande av bostadslägenheter för arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori samt arméförvaltningens artilleridepartement i avgivet utlåtande den 23 april 1917 över en av stadsfullmäktige i nämnda stad i ämnet gjord, av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Södermanlands län överlämnad framställning hemställt om äskande hos riksdagen av medel för uppförande av bostadshus för ifrågavarande ändamål enligt angiven plan, ingav artilleridepartementet, när förslag framkommit om byggnadsfrågans realiserande på annat än föreslaget sätt, med skrivelse

till Kungl. Maj:t den 26 maj 1917 en i anledning härav verkställd utredning, därvid departementet förklarade sig vidhålla sin i nyssberörda utlåtande gjorda framställning. Därest emellertid Kungl. Maj:t skulle anse det vara för sent att hos den då församlade riksdagen göra framställning om anvisande å extra stat av anslag för ändamålet, hemställde departementet, att Kungl. Maj:t på grund av föreliggande verkliga behov måtte av tillgängliga medel förskottsvis anvisa det för byggnadsföretaget erforderliga beloppet eller högst 400,000 kronor. Då icke något av de under artilleridepartementets förvaltning ställda anslag kunde för ändamålet anlitas, föreslog departementet, att beloppet måtte få förskjutas från fjärde huvudtitelns arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel.

Över denna framställning avgav arméförvaltningens civila departement den 24 juli 1917 utlåtande och överlämnade därvid en till artilleridepartementet ingiven och av samma departement jämte eget yttrande till civila departementet insänd skrift, däri föreningen Faktoribostäder u. p. a. — som bildats bland arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori med ändamål att, efter avtal med Kungl. Maj:t och kronan om upplåtelse med ägande- eller nyttjanderätt av byggnadstomter å den under gevärsfaktoret lydande utmarken till kronohemmanet Gredby, därstädes bereda bostäder för sina medlemmar — anhöll, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att föreningen för uppförande av bostadshus finge av statsmedel, på sätt och under villkor Kungl. Maj:t ville föreskriva, erhålla lån i mån av behov intill ett belopp av 300,000 kronor mot skyldighet att erlägga ränta och efter tillgång verkställa amortering å lånet av inflytande arrendeavgifter.

I sitt nyssberörda yttrande förklarade artilleridepartementet, att behovet av bostadshus för arbetare vid faktoret vore oavvisligt, samt meddelade tillika, att redan över ett tiotal arbetare vore utan möjlighet att till hösten 1917 anskaffa bostad i Eskilstuna eller så närliggande samhällen, att de, med bostad därstädes, kunde fortsätta med sin anställning vid faktoret. I anslutning till ovannämnda förenings framställning och artilleridepartementets i berörda skrivelse den 26 maj 1917 gjorda förslag ansåge departementet sig därför böra hemställa om medgivande, att försträckning för uppförande av bostadshus finge på sätt, varom föreningen hemställt, lämnas densamma från arrende-, jordskylds- och tomtöresmedlen, mot villkor att arrendeavgifterna för de sålunda uppförda bostadshusen, vilka borde fastställas till minst 300 kronor årligen för hus med ett rum och kök samt minst 375 kronor årligen för hus med två rum och kök, inginge till nämnda fond. Endast oundgängligen nödvändiga bostadshus borde uppföras. Departementet ämnade ock taga i övervägande, om eller i vad mån framställning komme att göras om försäljning av utmarken till Gredby och i sammanhang därmed även om försäljning av därå befintliga bostadshus, varom överenskommelse med föreningen skulle i sådant fall träffas.

Civila departementet anförde i sitt förenämnda utlåtande för egen del, att något formellt hinder icke syntes förefinnas mot att av arrende-, jordskylds- och tomtöresmedlen disponera det belopp intill 300,000 kronor, som

kunde finnas böra såsom försträckning lämnas föreningen för uppförande av bostadshus.

Vid ärendets föredragning den 13 augusti 1917 fann Kungl. Maj:t, med anledning av vad sålunda förekommit, gott medgiva, att ett belopp intill 300,000 kronor från fjärde huvudtitelns arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel finge för nu ifrågakvarande ändamål såsom lån tillhandahållas omförmälda förening under villkor,

att räntan å lånet skulle utgå med en halv procent utöver gällande depositionsränta,

att medel finge försträckas endast i den mån, byggnadsverksamheten fortskrede, och efter artilleridepartementets beprövande,

att tomt med därå uppförda bostadshus ej finge uthyras mot lägre hyra än som av artilleridepartementet bestämdes.

att föreningen förbunde sig att använda alla inflytande arrende- och hyresmedel, efter det nödiga reparationer bekostats, till ränta och amortering å det lånade kapitalet,

att fördenskull förfallna arrenden och hyror skulle inbetalas till Carl Gustafs stads gevärsfaktori för att på angivna sätt handhavas av dess kassaförvaltning för föreningens räkning,

att såväl byggnadsmateriel som byggnader brandförsäkrades på tillfredsställande sätt och i enlighet med de anvisningar, som lämnades av styresmannen för gevärsfaktoriets, samt

att brandförsäkringsbrevet förvarades hos gevärsfaktoriets kassaförvaltning såsom säkerhet för de till föreningen försträckta medlen;

och skulle artilleridepartementet äga att utfärda de närmare föreskrifter, som till befrämjande av säkerheten för de försträckta medlen eller eljest kunde anses erforderliga.

Med ändring av i brevet den 13 augusti 1917 meddelad föreskrift medgav Kungl. Maj:t sedermera genom beslut den 6 september 1918 och den 11 juli 1919, att räntan å det till föreningen utlämnade statslånet finge tillsvidare utgå med tre procent.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 4 juli 1925 anförde *arméförvaltningens fortifikations- och civila departement* följande.

Föreningen Faktoribostäder u. p. a. hade med användande av de genom brevet den 13 augusti 1917 beviljade lånemedlen å mark, som tillhörde Carl Gustafs stads gevärsfaktori, låtit uppföra ett antal bostadshus samt inhägnat tomtplatsen och där låtit framdraga ledningar för gas, vatten och avlopp samt för elektrisk belysning. Emellertid hade föreningen uti särskilda skrivelser till arméförvaltningens vederbörande departement föreslagit, att statsverket måtte mot återlämnande av de utav föreningen utfärdade låneförbindelserna övertaga äganderätten till ovanberörda byggnader och ledningar. Såsom skäl härför hade anförts, att, enär den mark, varå byggnaderna vore uppförda, icke lämpligen kunde upplåtas med äganderätt, bostäderna i fråga icke kunde bilda s. k. egna hem. Alternativt hade föreningen hemställt, att låneräntan måtte nedsättas till två procent. Enär bostadshusen uppförts under kristiden, hade nämligen kostnaderna blivit så avsevärda, att hyresinkomsterna

ej räckte till betalning av räntan å statslånet, brandförsäkringspremier, nödvändiga reparationer m. m. Då hyrorna motsvarade de i allmänhet i Eskilstuna gällande, kunde någon höjning därav icke heller vidtagas, med mindre fara uppstode, att lägenheterna komme att stå outhyrda.

De av föreningen sålunda framställda förslagen till ordnande av föreningens ekonomi hade hittills icke föranlett någon åtgärd.

Med skrivelse till arméförvaltningens civila departement den 18 juni 1925 hade nu styresmannen för gevärsfaktoriet överlämnat en av nyssnämnda förening upprättad, å ett belopp av 1,920 kronor slutande specifikation å nödvändiga reparationsåtgärder å vissa föreningen tillhöriga byggnader. I sin berörda skrivelse hade styresmannen erinrat om, att föreningen hittills icke kunnat till fullo erlagga den fastställda räntan å statslånet, att emellertid vidtagandet av vissa reparationer å bostadslusen numera vore oundgängligen erforderligt för husens vidmakthållande, men att, därest kostnaderna härför skulle bestridas av inflytande hyresmedel, möjligheten för statsverket att erhålla ränta å det utlämnade statslånet komme att ytterligare minska. Med hänsyn till behovet av reparationernas omedelbara utförande hade styresmannen likväl hemställt, att medgivande måtte lämnas föreningen att av inflytande hyresmedel få för reparationer disponera högst ovannämnda belopp, 1,920 kronor.

På sätt styresmannen erinrat, hade föreningen dittills icke till fullo guldit ränta å statslånet, en underlåtenhet som jämväl föranlett anmärkning från arméförvaltningens revision. Då emellertid departementen i likhet med styresmannen ansåge ofrånkomligt, att föreningens fastigheter, vilka utgjorde enda säkerheten för det till föreningen utgivna statslånet, bleve genom reparationer vederbörligen underhållna, samt behovet av vissa reparationer å fastigheterna vitsordats genom en år 1924 av fortifikationsdepartementet föranstaltad besiktning, ansåge departementen, som icke funnit anledning till erinran mot den av föreningen nu upprättade kostnadsberäkningen, att åtgärder borde vidtagas för arbetenas igångsättande.

Om ansökningen bifölles, komme givetvis beloppet av oguldna räntor att ökas, men med hänsyn till reparationsarbetenas behövlighet för byggnadernas iståndsättande och då enligt den av styresmannen förebragta utredningen medel härför icke torde kunna erhållas genom en höjning av hyresavgifterna, hemställde departementen, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att — utan hinder av de genom återopade brev meddelade föreskrifter angående gäldande av ränta å det till föreningen utlämnade statslånet — föreningen finge av de för budgetåret 1925—1926 inflytande hyresmedel för bestridande av kostnader för reparationer i enlighet med det upprättade kostnadsförslaget taga i anspråk ett belopp av högst 1,920 kronor.

Enligt beslut den 4 september 1925 fann *Kungl. Maj:t.* med hänsyn till de i brevet den 13 augusti 1917 föreskrivna villkor beträffande användningen av arrende- och hyresmedlen, arméförvaltningens fortifikations- och civila departements framställning icke påkalla någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Emellertid anbefalldes fortifikations- och civila departementen att till Kungl. Maj:t inkomma med utredning dels rörande ifrågavarande förenings ekonomiska ställning, dels ock rörande det värde, de ifrågavarande bostadsbyggnaderna kunde beräknas äga för kronan, därest desamma av kronan inköptes.

Styrelsen för föreningen Faktoribostäder u. p. a., som i anledning härav av

arméförvaltningens fortifikationsdepartement anmodats att verkställa utredning angående föreningens ekonomiska ställning samt att avgiva förklaring, till vad pris föreningen ville överlåta sina fastigheter till staten, har i skrivelse till departementet den 28 september 1925 anfört, bland annat, följande.

Ändamålet med föreningens bildande hade i första hand varit att anskaffa bostäder åt arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori. Behovet av bostäder hade blivit aktuellt, i den mån kronan underlåtit att vidtaga några åtgärder till bostadsbristens avhjälpande. På Eskilstuna stadsfullmäktiges framställning i sådant syfte hade också Kungl. Maj:t den 13 augusti 1917 hänvisat till det lån, som lämnats föreningen. Emellertid hade bakom föreningsbildandet legat ett löfte från arméförvaltningen, att denna åtgärd endast skulle vara ett provisorium och att kronan snart nog skulle övertaga bostäderna. För den skull hade ej heller någon borgen erfordrats vid lånets erhållande, och någon skriftlig upplåtelse av byggnadsplats hade föreningen aldrig erhållit. Föreningen och isynnerhet dess styrelse hade betraktat sig som en expeditör av arméförvaltningens önskan.

Av skrivelsen bifogat räkenskapsutdrag framginge, att föreningens tillgångar utgjorde i kontanter 157 kronor 49 öre, samt byggnader, vilka i anläggning kostat 298,300 kronor 40 öre. Föreningens skulder utgjordes av statslånet å 300,000 kronor jämte ej erlagd ränta.

Föreningen hade tidigare anhållit, att kronan ville övertaga meranämnda bostadshus och föreningens kontanta tillgångar för en summa, motsvarande statslånet och upplupen, föreningen debiterad ränta. Byggnaderna kunde därefter läggas till gevärsfaktoriet för att på vanligt sätt omhänderhavas. De vore nu ej värda så mycket, som de kostat i uppförande, men kronan hade ej heller i likhet med andra arbetsgivare i Eskilstuna förut fått vidkännas avskrivningar för bostadsändamål.

Föreningen förklarade sig villig att mot full kvittning av sin skuld till kronan överlämna å fastigheterna Kronoskogen nr 1—8 uppförda bonings- och uthus jämte ledningar för vatten och avlopp, gas och elektrisk kraftöverföring samt kring området uppfört staket.

I häröver den 29 september 1925 avgivet yttrande har styresmanen för Carl Gustafs stads gevärsfaktori meddelat, att han tillstyrkte det av föreningens styrelse framlagda förslaget, att föreningens samtliga byggnader och dess övriga egendom mot kvittning av skulden överlättes till kronan.

Vidare har styresmanen uti en den 11 augusti 1926 till arméförvaltningens fortifikationsdepartement ingiven skrivelse anfört följande.

Vid den värdering, som den 3 mars 1924 gjorts av fortifikationsdepartementet, hade värdet av byggnaderna uppskattats till 195,000 kronor. Givetvis måste dessa byggnader, uppförda som de vore under den dyraste kristiden, hava avsevärt lägre taxeringsvärde vid denna värdering än vid uppförandet, vartill komme, att de vore 9 å 7 år gamla. Någon ändring för det dåvarande av det av fortifikationsdepartementet uppskattade byggnadsvärdet, 195,000 kronor, torde väl knappast behöva räknas med.

Därest ej kronan övertog dessa byggnader, skulle möjligen en egnahemsförening kunna bildas, eller också området med byggnader försäljas till staden eller enskilda spekulanter. Styresmanen hade undersökt möjligheterna i förstnämnda hänseende. Härvid hade förutsatts en köpesumma av 206,000 kronor, och skulle skäligt tomtområde ingå i köpet. Styresmanen hade vidare utgått från ungefärligen samma villkor, som inom byggnadsföreningar i Eskils-

tuna följdes, nämligen kontant inbetalning av 10 % på köpesumman, amortering av 40 % under en tid av 25 år samt upplåning av 50 % mot in-teckning; ränta efter 5 %. Föreningens medlemmar hade dock av flera skäl icke varit intresserade av detta förslag. Dels bleve det för dyrt och kapital för första inbetalningen svåranskaffbart, dels ansåges området på grund av sin utsträckning mindre lämpa sig för gemensamma arbeten. Skulle däremot lindrigare villkor uppsättas, t. ex. lägre ränta, nedsättning av engångsbetalningen m. m., kunde givetvis förhållandena bliva så pass gynnsamma för föreningens medlemmar, att de under vissa förutsättningar ansåge sig vilja reflektera.

Tänktes en försäljning av byggnaderna med lämpliga till desamma hörande tomtområden, syntes staden vara närmaste köparen. Styresmannen hade under hand hos drätselkammarens ordförande och vice ordförande låtit efterhöra möjligheterna för ett eventuellt köp av byggnaderna med tillhörande tomtområden likasom det tomtpris, som man kunde räkna med. Det hade emellertid icke ansetts föreligga utsikter för inköp för stadens räkning. Även framkastat förslag om samtidigt inköp av ett större område av Kronoskogen i och för bebyggande hade avvisats, huvudsakligen med hänsyn till de mycket dyrbara planeringsarbeten och anordningar med gator, vatten och avlopp, som dessa bergiga områden erfordrade. Något ytterligare markbehov från stadens sida föreläge ej heller, då stadens ägor förut vore mycket omfattande.

Tomtvärdet å av föreningen disponerad mark i Kronoskogen ansåges utgöra c:a 2 å 3 kronor per kvadratmeter.

Huruvida och i vad mån från enskild persons sida köpmöjlighet funnes, kunde ej i detta sammanhang avgöras.

Det funnes emellertid från gevärsfaktoriets sida sett vissa erinringar att göra mot en försäljning till utomstående av detta område. Byggnaderna hade tillkommit uteslutande därför, att stadens myndigheter gjort framställning hos artilleridepartementet, dit området i fråga vid denna tid hört, om anskaffning av bostäder för gevärsfaktoriets personal. Vid kristiden hade nämligen i staden såsom annorstädes i landet rätt bostadsbrist, och stadens myndigheter hade varit av den åsikten, att kronan hade en viss skyldighet att sörja för sin personal i detta avseende, så att icke den övriga befolkningens svårighet att få bostäder ökades. Som följd härav hade på känt sätt erforderliga penningmedel anskaffats, en förening hade bildats — vilket ansetts vara lämpligaste sättet för förverkligandet av syftet — och bostäder hade uppförts. Det hade emellertid varit avsikten att, så snart det lämpade sig, upplösa föreningen och låta gevärsfaktoriets övertaga samtliga byggnader under sin förvaltning.

Enligt styresmannens förmenande vore det olämpligt att avyttra dessa bostäder nu, när gevärsfaktoriets genom föreningens åtgärder erhållit ökat antal bostäder för sina arbetare. Det kunde ju lätt snart nog inträffa tider, då en ny bostadsnöd, vare sig genom kristid eller genom andra konjunkturer, gjorde dessa frågor ånyo aktuella med krav från kommunens sida på nya statliga bostäders uppförande. Vidare borde framhållas emot en avyttring, att det låge i gevärsfaktoriets intresse att hava möjlighet att genom goda bostäder kunna kvarhålla skicklig och förtjänt arbetarpersonal. Denna mycket stora tillgång borttoges genom bostädernas och områdets avyttring. Slutligen kunde erinras, att genom en avyttring av området försvårades tillträdet till bakomvarande område av den s. k. Kronoskogen. Det kunde tänkas, att i en framtid nya bostäder eller andra byggnader kunde komma att uppföras å dessa områden eller att desamma kunde behövas för annat ändamål för gevärsfaktoriets räkning.

Med hänvisning till det sålunda anförda hemställde styresmannen, att

föreningens erbjudande om övertagandet av föreningens egendom måtte vinna beaktande.

Med överlämnande av de till ärendet hörande handlingarna hava *arméförvaltningens fortifikations- och civila departement* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 2 oktober 1926 anfört följande.

Av insända räkenskapsutdrag och uppgifter inhämtades, att ifrågavarande förening vid årsskiftet 1924—1925 ägt en kontant behållning av 157 kronor 49 öre och vid årsskiftet 1925—1926 en kontant behållning av 159 kronor 35 öre.

Utöver sina kontanta tillgångar torde föreningen icke äga annan tillgång än dess å kronans mark uppförda byggnader. Dessas värde hade tidigare uppskattats till 195,000 kronor. Med hänsyn emellertid till de av desamma inflytande hyror, vilka finge anses å orten normala för dylika bostäder, ansåge fortifikationsdepartementet, att byggnaderna ägde ett värde av allenast omkring 150,000 kronor.

Därest kronan, såsom föreningen ifrågasatt, skulle övertaga äganderätten till byggnaderna, skulle möjlighet uppstå att avyttra såväl mark som byggnader tillsammans, vilket kunde tänkas bli ekonomiskt förmånligt. Då emellertid av styresmannens för Carl Gustafs stads gevärsfaktori yttrande framginge, att Eskilstuna stad icke skulle vara villig inköpa byggnaderna med lämpligt område, och att annan spekulant därå icke framträtt, kunde fortifikationsdepartementet icke heller under den angivna förutsättningen uppskatta värdet av byggnaderna högre än till omkring 150,000 kronor.

Av styresmannens berörda yttrande framginge även, att ett överlåtande till föreningen av lämpligt tomtområde, varigenom ett slags egnahemsområde skulle kunna bildas, icke kunde på rimliga villkor genomföras.

Vid sådant förhållande och då det nu bestående rättsförhållandet mellan kronan och föreningen syntes böra snarast avvecklas, ansåge fortifikations- och civila departementen det kunna ifrågasättas, om ej föreningens skuld till fjärde huvudtitelns arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel, vilka enligt riksdagens beslut numera skulle förvaltas av statskontoret, lämpligen borde, på sätt föreningen ifrågasatt, avskrivas, mot det att föreningen å lantförsvaret överläte byggnaderna.

Slutligen har *statskontoret* den 3 augusti 1927 yttrat sig i ärendet och därvid anfört:

Enligt från arméförvaltningen lämnad uppgift hade det beviljade lånet lyftats i följande poster å nedannämnda dagar:

den 6 oktober 1917	kronor	90,000: —
» 23 » 1918	»	2,222: 53
» 16 augusti 1919	»	40,000: —
» 29 september 1919	»	40,000: —
» 16 oktober 1919	»	100,000: —
» 30 april 1920	»	27,777: 47 eller
<hr/>		tillhoppa kronor 300,000: —

Föreningens skuld till statskontoret, till vars förvaltning ifrågavarande arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel såsom en särskild fond, benämnd »lantförsvarets fonderade arrendemedel», jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 11 juni 1926 numera överförts, hade vid utgången av budgetåret 1926—1927 utgjort i kapital 300,000 kronor samt i räntor 15,854 kronor 89 öre.

Av den i ärendet förebragta utredningen framginge, att föreningen, som för de vid skilda tillfällen lyftade medlen utfärdat särskilda skuldförbindelser, icke kunnat till fullo gälda ränta å lånet, och att någon amortering å det samma under sådana förhållanden givetvis icke kunnat ifrågakomma. Erforderliga reparationsarbeten hade icke kunnat vidtagas i sådan utsträckning, att byggnaderna för närvarande befunne sig i fullgott skick.

Enligt vad statskontoret under hand inhämtat från gevärsfaktoriets styresman, hade någon förändring av läget under den tid, som förflutit efter det han senast avgivit yttrande i ärendet, icke inträtt. Avkastningen av byggnadsföretaget syntes kunna beräknas till omkring 11,000 kronor för år, och någon ökning härav genom höjning av de nu gällande hyrorna för lägenheterna ansåge styresmannen icke kunna ävägbringas.

Försök hade gjorts att försälja byggnaderna med lämpligt tomtområde, men då varken Eskilstuna stad eller annan spekulant kunnat intresseras för saken, syntes en sådan utväg att avveckla den uppkomna, i längden ohållbara situationen få lämnas ur räkningen.

Under dessa förhållanden ville det synas statskontoret icke kunna undvikas, att statsverket, med befrivelse för föreningen från vidare betalningsansvar för det för ifrågavarande byggnaders uppförande utlämnade lånet, övertog äganderätten till berörda byggnader.

Statskontoret hemställde alltså, att Kungl. Maj:t ville i proposition föreslå riksdagen medgiva, *dels* att föreningen Faktoribostädernas u. p. a. skuld till den av statskontoret förvaltade fonden »lantförsvarets fonderade arrendemedel» — 300,000 kronor jämte ränta — måtte få avskrivas, mot det att de av föreningen uppförda byggnaderna övertoges av statsverket och ställdes under vård och förvaltning av arméförvaltningens fortifikationsdepartement, *dels ock* att inflytande arrende- och hyresmedel skulle, efter det av departementet prövade nödiga reparationer av byggnaderna bekostats, inlevereras till statskontoret för att tillgodoföras nyssnämnda fond.

Departements-
chefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgått, föranledde den i Eskilstuna under kristiden rådande bostadsbristen, att föreningen Faktoribostäder u. p. a. bildades för uppförande av bostäder åt arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori och att åt föreningen för sådant ändamål utlämnades ett lån av statsmedel å 300,000 kronor. För dessa medel hava uppförts 8 bostadshus, vilka inrymma sammanlagt 59 eldstäder, fördelade på 12 lägenheter om ett rum och kök, 5 lägenheter om två rum och kök samt 5 lägenheter om tre rum och kök. De för ifrågavarande bostadslägenheter utgående hyresbeloppen, vilka synas vara lämpligt avvägda i förhållande till de gängse hyresprisen i staden, utgöra tillhoppa för år räknat omkring 11,000 kronor. Den ogynnsamma proportionen mellan det å fastigheterna nedlagda kapitalet och hyresinkomsterna beror givetvis på att byggnaderna kommo till utförande under en tid, då byggnadskostnaderna voro osedvanligt höga.

Då det visat sig, att hyresinkomsterna icke lämna tillgång till bestridande av kostnaderna för ett nöjaktigt underhåll av fastigheterna samt till gäldande av ränta å statslånet, har från föreningens sida väckts förslag om en uppgörelse mellan kronan och föreningen på sådant sätt, att föreningens skuld till statsverket avskrives, mot det att kronan övertager föreningens tillgångar, vilka praktiskt taget allenast bestå av de ifrågavarande byggnaderna. Enär, enligt vad den i ärendet verkställda utredningen givit vid handen, någon

annan, för kronan förmånligare utväg att avveckla mellanhavandet med föreningen icke synes stå till buds, finner jag mig i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna böra tillstyrka detta förslag.

Det föreningen beviljade lånet å 300,000 kronor utgick, såsom förut nämnts, från fjärde huvudtitelns arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel. Jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 11 juni 1926 har kapitalbehållningen å dessa medel vid utgången av budgetåret 1925—1926 överförts till förvaltning av statskontoret såsom en särskild fond, benämnd »lantförsvarets fonderade arrendemedel». Å fonden, som är avsedd att disponeras för utlämnande av lån för de enskilda lägerkassornas vid truppförbanden verksamhet eller annat likartat ändamål, redovisades vid senaste budgetårsskifte en behållning av 563,210 kronor 92 öre.

De här ifrågavarande byggnaderna synas böra ställas under vård och förvaltning av arméförvaltningens fortifikationsdepartement.

Statskontoret har föreslagit, att från lägenheterna inflytande arrende- och hyresmedel skulle, efter avdrag av erforderliga reparationskostnader, tillgodoföras fonden »lantförsvarets fonderade arrendemedel». Det synes mig emellertid vara lämpligare, att inkomsterna från dessa lägenheter, liksom fallet är beträffande andra lantförsvarets uthyrningsfastigheter, redovisas å ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att föreningen Faktoribostäders u. p. a. skuld till den av statskontoret förvaltade fonden »lantförsvarets fonderade arrendemedel» — 300,000 kronor jämte ränta — må avskrivas, mot det att föreningen till kronan överlåter samtliga föreningen tillhöriga, å kronans mark uppförda byggnader, vilka därefter ställas under vård och förvaltning av arméförvaltningens fortifikationsdepartement för att såsom uthyrningsfastigheter redovisas under lantförsvarets ordinarie byggnadsanslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Yngvar Månsson.